

**МИНИСТЕРСТВО НА ЗЕМЕДЕЛИЕТО И ХРАНИТЕ
БЪЛГАРСКА АГЕНЦИЯ ПО БЕЗОПАСНОСТ НА ХРАНИТЕ**

✉ Гр. София, 1606, бул. "Пенчо Славейков" № 15А
☎ +359 (0) 2 915 98 20, 📠 +359 (0) 2 954 95 93, www.babh.government.bg

*Приложение № 9
към Заповед № РД09-147./12.03.2014 г.*

НАЦИОНАЛНА ПРОГРАМА
за контрол и изкореняване на болестта бяс на територията на
Република България чрез орална ваксинация на лисиците срещу бяс за 2014 год.
(Утвърдена за съфинансиране от ЕК с Решение № 2013/722 от 29.11.2013 г.)

Идентификация на програмата

Държава: Република България

Болест: Бяс

Година на изпълнение: 01.01.2014 – 31.12.2014

Референция на настоящия документ: Българска агенция по безопасност на храните

Контакт: Проф. Пламен Моллов
Изпълнителен директор на БАБХ
1606 София, България
Бул. „Пенчо Славейков“ 15 А
Тел. ++359 2 915 98 20
Факс: ++359 2 952 38 35

Епизоотична обстановка по отношение на болестта:

Болестта е разпространена главно в Северна България. Констатираните случаи на бяс за периода 1992 г. – 2012 г. вкл., са 369, от които 350 (95%) са в Северна България, а само 19 (5%) от тях са в Южна България.

Резервоар на беса в нашата страна са дивите хищници – основно лисицата и по-малко чакала. За периода 1992 – 2012 г. от заболелите 477 животни, 276 са диви животни (58%), от които 235 са лисици (85%).

Най-голям брой случаи на бяс се констатира през пролетния сезон, по-малко през есенно-зимния сезон на годината, а най-малко са през лятото. Това се дължи на екобиологичните особености на лисичите популации у нас. Пролетният пик на болестта е свързан с брачния период на лисиците, а есенно-зимният подем се дължи на търсенето на жизнено пространство от младите лисици.

Причината за разпространението на беса в Северна България е свързана с географските особености на страната. Северна и Южна България са разделени от естествена географска бариера – Стара планина, която пречи за разпространението на болестта от север на юг. Източната част на страната граничи с друга естествена бариера – Черно море. На север България е разделена от Румъния от р. Дунав, но на изток двете държави имат и около 130 км сухопътна граница, където е възможно преминаване на животни. По западната ни граница преобладава планинския релеф, но има и места с равнинен характер в Северозападна България.

Всяка година у нас се констатира средно по 10-20 случая на болестта бяс при животните, като те се регистрират предимно в Северна България. Болестта е разпространена в цяла Северна България, където всяка година средно в 6 до 7 области от общо 14 се регистрира положителен случай на бяс.

От общо заболелите 477 животни (1992-2012), 113 са селскостопански животни (24%) – крави, овце, кози, коне. Високият процент на заболяемост при тях, от общия брой констатирани случаи на бяс, се дължи на начина на отглеждането им. През голяма част от годината те се намират на пасищата и вероятността за контакт с диви животни е голяма.

През 2007 г. са открити първите случаи на бяс в Южна България от 1997 г. насам - 5 случая на бяс, констатирани в района на област София град и 11 случая в района на София област. Това е причината, поради която административните области София град и София област са включени в програмата за орална ваксинация на лисиците.

През 2008 г. болестта се разпространява и в други области на Южна България – Перник и Кюстендил, а през 2009 г. и в област Бургас, които също са включени във ваксинационната зона.

След 2009 г. констатираните положителни случаи на бяс в България рязко намаляват, като през 2010 г. са констатирани 6 положителни случая, през 2011 г. – 1 случай, през 2012 г. – 1 случай и през 2013 г. няма констатирани положителни случаи на бяс.

Описание на представената програма.

Целта на програмата е изкореняване на болестта бяс от територията на Република България. Предвижда се това да стане чрез орална ваксинация на лисиците на територията на цяла Северна България и част от Южна България (района на област София град, София област, област Перник, област Кюстендил, област Бургас (общини Поморие и Руен), област Благоевград, област Пазарджик и област Смолян.

По препоръка на Европейската комисия в програмата за 2014 г. ваксинационната зона се увеличава, като се прибавят цялата територия на област Благоевград и областите Смолян и Пазарджик. Препоръката е продиктувана от констатираните положителни случаи на бяс в Република Гърция, в близост до границата с България.

Ваксинацията ще се извършва 2 пъти годишно – пролет (март-май) и есен (септември-ноември), за минимум 5 години (ваксинацията се провежда най-малко 2 години след последния констатиран положителен случай).

Общата площ, на която ще се извършва ваксинацията е 77 086 км² и се състои от 22 области: Видин (3 033 км², брой населени места - 141), Монтана (3 635 км², брой населени места - 130), Враца (3 620 км², брой населени места - 123), Плевен (4 330 км², брой населени места - 133), Ловеч (4 129 км², брой населени места - 114), Габрово (2 023 км², брой населени места - 309), Велико Търново (4 662 км², брой населени места - 336), Русе (2 803 км², брой населени места - 83), Търговище (2 716 км², брой населени места - 197), Разград (2 637 км², брой населени места - 102), Шумен (3 390 км², брой населени места - 151), Силистра (2 846 км², брой населени места - 118), Добрич (4 720 км², брой населени места - 217), Варна (3820 км², брой населени места - 158), София-град (1345 км², брой населени места - 38), Софийска област (7062 км², брой населени места - 277), област Перник (2 027 км², брой населени места - 172), област Кюстендил (3084 км², брой населени места - 182), община Поморие (413 км², брой населени места – 17) и община Руен (690 км², брой населени места – 42) от област Бургас, Благоевград (6450 км², брой населени места - 275), Смолян (4458 км², брой населени места - 117), Пазарджик (3193 км², брой населени места - 244).

Продължителност на програмата за ваксинация – минимум 5 години

Задължително условие е прилагането на ваксинацията най-малко две години след последния констатиран положителен случай на бяс.

Всяка година ще се изготвя нова програма за ваксинация, след анализ на резултатите от изпълнението на програмата от предната година, като през 2014 г. ваксинацията ще се извършва в цяла Северна България и на територията на област София град, София област, Перник, Кюстендил, Благоевград, Смолян, Пазарджик и Бургас.

Определяне на централния компетентен орган, отговорен за надзора и координацията на отделите, включени в изпълнение на програмата:

Изпълнението на цялата програма се извършва от Консорциум “БИОВЕТА ЕЪР“ с договор № 27/29.05.2012 г., а контролът се осъществява от Българската агенция по безопасност на храните и по-специално от дирекция "Здравеопазване и хуманно отношение към животните, и контрол на фуражите". Всички кампании се организират и извършват в тясно сътрудничество с:

- Министерство на здравеопазването и нейните областни звена;
- Министерство на вътрешните работи и областни звена;
- Министерство на околната среда и водите и териториалните звена;
- Изпълнителна агенция по горите към Министерството на земеделието и храните;
- Съюз на ловците и риболовците в България и на областните и местни звена;

- Местни органи на изпълнителната власт - областните управители и кметовете на общини и населени места;
- Регистрираните ветеринарни ветеринарни лекари.

Ваксинационните кампании на административно ниво се организират и управляват от Областните дирекции по безопасност на храните (ОДБХ) в качеството им на областните звена в рамките на организационната структура на БАБХ в сътрудничество с местните звена на всички други гореспоменатите институции.

Създаване на обществена осведоменост за целите на програмата и особености:

- включване и информиране на всички централни ведомства и организации, участващи в прилагането на програмата за орална ваксинация на лисици в България;
- включване, информиране и обучение на всички регионални (административна област) единици на БАБХ относно спецификата на програмата за орална ваксинация на лисици в България, за да се гарантира правилно и ефективно организирана на програмата;
- информиране на всички областни и местни единици на гореспоменатите централни ведомства и организации, участващи в прилагането на програмата за орална ваксинация на лисици в България;
- създаване на общественото съзнание сред населението чрез местните средства за масова информация, местните кабелни телевизионни мрежи, радио станции и директни срещи с обществеността;
- изготвяне на опознавателни брошури, плакати и други, които да бъдат поставени на обществени места и на пътища.

Тази програма включва изпълнението на активен и пасивен надзор и по-специално:

- активно наблюдение- обхваща тестване на целевите видове (лисици) за откриване на вируса на беса и за мониторинг на ефективността на ваксинацията, някои райони на страната се считат за високо рискови зони;
- пасивно наблюдение – обхваща тестването на целевите видове от всички възприемчиви животни, намерени на цялата територия на страната;

За постигане на изискванията за пасивното наблюдение се изисква тестване с имуофлуоресцентния метод на всички възприемчиви видове от всички животни (проявяващи симптоми, намерени мъртви животни, убити на пътя) на цялата територия на страната за откриване на вируса на беса. Трябва да бъдат заложени за тестване поне 140 броя възприемчиви животни при изготвянето на тази програма.

За да се направи заключение за реалната епидемиологична ситуация в страната и правилното определяне на площите, необходими да бъдат покрити при оралната ваксинация, в бъдеще пасивното наблюдение да се извършва на територията на цялата страна. Поради това компетентните органи взимат различни мерки, както следва:

- при изпълнението на програмата за контрол и ерадикация на ТСЕ всички умрели преживни животни, които се изследват за ТСЕ да се изследват и за бяс (едри преживни над 24 месеца и дребни преживни над 18 месеца);
- БАБХ изисква по-специално внимание по отношение на наблюдението от всички местни ветеринарни служби и особено на районите, граничещи с високо рискови региони;
- кампании за информиране на обществеността, за да се подобрят познанията по отношение на епидемиологията, наблюдението и контрола на заболяването;

Всички местни ветеринарни служби работят в тясно сътрудничество с неправителствените организации и властите, посочени по-горе.

- брошури и плакати са били раздадени на гражданите, учебителни материали за превенция, контрол на болестта и докладвани подозрителни случаи са публикувани на интернет страницата на БАБХ;
- компетентните органи ще контролират редовно пасивното наблюдение, извършено във всички региони на страната, а в случай на подозрение ще бъдат взети мерки.

Описание и определяне на географските и административните райони, в които ще се прилага програмата:

Съгласно описанието на програмата и приложената карта.

Допълнително всички съмнителни видове (съмнителни симптоми, открити умрели, умрели при пътни инциденти) от цялата страна (райони с ваксинация и райони без ваксинация) трябва да бъдат изследвани с IF тест за наличие на вируса на беса.

ПРИЛОЖЕНИЕ 1

КАРТА С ВАКСИНАЦИОННИТЕ ТЕРИТОИИ (ОЦВЕТЕНИ В ЧЕРВЕНО)

